

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

5 Haziran Dünya Çevre Günü Mesajı: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, City Air Projesi ile 31 ilin temiz hava eylem planını yenileyecek

Türkiye'deki 31 ilin temiz hava eylem planlarının yenilenmesi ve bireysel farkındalığın artırılması için geçtiğimiz yıl Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından başlatılan Şehirlerde Hava Kalitesinin İyileştirilmesi ve Kamuoyu Farkındalığının Artırılması (City Air) Projesi, bir yılını geride bıraktı.

Türkiye Cumhuriyeti ve AB tarafından finanse edilen proje kapsamında bir yılda Konya, Kahramanmaraş, Sinop ve İzmir'de 31 ilin yerel yönetimi ile dört büyük çalıştay gerçekleştiren Bakanlık, yeni dönemde şehirler ölçeğinde emisyon azaltma stratejilerinin geliştirilmesi ve toplumdaki farkındalığı artırarak hava kalitesini yükseltmeye yardımcı olacak yol haritalarını oluşturacak.

Korona virüs (Covid-19) salgını ile birlikte temiz ve kaliteli hava ihtiyacı tüm dünyada gündem maddelerinin ilk sırasında yer almaktadır. Salgın kapsamında özellikle büyükşehirlerde nüfusun büyük bölümünün evde kalması ve trafiğe çıkan araç sayısının azalması, araçların yaydığı partikül madde ile azotdioksit kirliliğini önemli oranda azaltarak hava kalitesinin iyileşmesini sağladı. Bu durum Şekil-1 ve Şekil-2'de yer almaktadır. Mart ve Nisan aylarında özellikle büyükşehirlerde partikül madde ve azot dioksit kirliliğindeki azalma, İstanbul Teknik Üniversitesi Uydu Haberleşme ve Uzaktan Algılama Merkezi (UHUZAM), Avrupa Birliği'nin Hava Kalitesi Gözlem Programının (CAMS-Copernicus Atmosphere Monitoring Service) ve Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi'nin (NASA) sağladığı haritalarda mevcuttur.

Bu sonuçlar da gösteriyor ki, hava kalitesinin iyileştirilmesine yönelik yapılacak her çalışma, hepimizin yaşam kalitesinin yükselmesini sağlayacak. Bu vizyonla geçtiğimiz yıl **Şehirlerde Hava Kalitesinin İyileştirilmesi ve Kamuoyu Farkındalığının Artırılması (CityAir)** projesini hayata geçiren TC Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, bir yandan 31 ilin temiz hava eylem planlarını yenilerken, diğer yandan bireysel farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalara hız verdi.

Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen projenin ilk yılında, Kahramanmaraş, Sinop ve İzmir'de yerel yönetimler ve konuyla ilgili paydaşların katılımıyla çalıştaylar düzenleyen Bakanlık, ilgili illerin hava kalitesine ilişkin mevcut durumu ve gelecekteki planlamalarını masaya yatırdı. Proje kapsamında ayrıca çocuklara, hamilelere, yaşlılara ve risk altında olanlara yönelik broşürler hazırlandı.

Eylül 2019'da Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında Türkiye'nin en fazla bisiklet kullanılan ili olan Konya'da geniş kapsamlı bir etkinlik düzenleyen Bakanlık, vatandaşları uzak mesafeler için toplu taşıma araçlarını kullanma, yakın mesafelerde ise yürüme ve bisiklete binme konusunda yönlendirmeyi amaçlıyor.

T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIğI

Çevre ve İklim Eylemi
Sektör Operasyonel Programı

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Türkiye’de başlıca evsel ısınma, ulaşım ve sanayi kaynaklı kirleticilerin olumsuz olarak etkilediği hava kalitesinin, hem insan sağlığına hem de ekonomilere önemli oranda zarar verdiğini kaydeden **CityAir Projesi uzmanlarından İstanbul Teknik Üniversitesi Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü, İklim ve Deniz Bilimleri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Alper Ünal**, çıkarılacak eylem planlarının uygulamaya konması ve bireysel farkındalığın artmasının sağlayacağı faydaya dikkat çekti. 5 Haziran Dünya Çevre Günü kapsamında projenin bir yılını değerlendiren Ünal, insanlarda hava kirliliğinin tek sebebinin sanayi tesisleri olduğuna dair yanlış bir algının mevcut olduğunu vurguladı. Ünal, şöyle devam etti:

‘Korona virüs döneminde araçların trafikten çekilmesi ile birlikte hava kalitesinde yaşanan iyileşme, soluduğumuz hava üzerindeki bireysel sorumluluğumuzu da net bir şekilde ortaya koydu. İki ay gibi kısa bir zaman diliminde bile özellikle taşıtlardan yayılan partikül madde kaynaklı hava kirliliğinin yüzde 32 azaldığını gördük. Bu nedenle 31 ilde hava kalitesine esas teşkil eden envanter ve modelleme çalışmalarımızı sürdürürken, soluduğumuz hava üzerindeki bireysel sorumluluğa yönelik kamuoyu farkındalığı oluşturuyoruz’.

Hava kirliliği küresel bir konudur

City Air projesi kapsamında üç yılın sonunda artan farkındalık ve etkin mücadele ile uzun vadede, hava kirliliğine ilişkin bilgi sahibi olma oranının önemli ölçüde artmasını hedeflediklerini kaydeden Ünal. “düzenlenen çalıştaylarda yerel yönetimlerin ve konuyla ilgili tüm paydaşların konuyu vatandaşlarımıza nasıl anlatmaları gerektiğini aktardık. Dünya Sağlık Örgütü tarafından açıklanan, “2019’da dünyanın karşılaştığı en önemli sorunlar” listesinde hava kirliliği de yer alıyor. Hava kalitesinin iyi olması, korona virüsle mücadelede etkin bir koruyucu olarak saflarımızı güçlendiriyor” şeklinde konuştu.

City Air Projesi hakkında

Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından finanse edilen CityAir Projesi, Türkiye’de 31 ilin hava kalitesinin korunması ve kamuoyu farkındalığı sağlanması amacıyla yürütülüyor. Bu amaçla düzenlenen eğitim ve iş birliği faaliyetleri, hava kalitesi çalıştayları ve saha ziyaretleri yerel personelin eğitiminde de büyük önem taşıyor.

Proje kapsamında, hava kalitesi yönetimine ilişkin konuların; karar vericiler, belediyeler, çocuklar, kadınlar ve toplumun farklı seviyelerinde anlaşılması ve bu konuda farkındalığın artırılması için çalışmalar yapılıyor.

Projede; Aydın, Denizli, İzmir, Manisa, Muğla, Uşak, Adana, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Mersin, Osmaniye, Amasya, Çorum, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Sivas, Tokat, Afyon, Aksaray, Antalya, Burdur, Isparta, Karaman, Kayseri, Konya, Nevşehir ve Niğe illeri yer alıyor.

Projeden beklenenler:

- Hava Emisyon Yönetim Sistemi (HEY) içinde envanter sistemi kapasitesinin “hava kalitesi” modellemeleri, GIS (Coğrafi Bilgi Sistemi) ve diğer tüm “Bilişim Teknolojileri” araçları ile geliştirilmesi.
- Temiz Hava Bölgeleri dağılımına göre Güney İç Anadolu, Ege, Orta Karadeniz ve Akdeniz Bölgesi’nde yer alan 31 ilin Temiz Hava Eylem Planlarının güncellenmesi.

T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIğI

Çevre ve İklim Eylemi
Sektör Operasyonel Programı

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

- Şehir ölçeğinde emisyon azaltma stratejilerinin geliştirilmesi ve toplumdaki farkındalığı artırarak hava kalitesini yükseltmeye yardımcı olacak yol haritasının oluşturulmasıdır.

Kamuoyunu bilinçlendirmek için atılan adımlar:

- Hava kalitesi konusunda kamuoyundaki farkındalık düzeyinin belirlenmesi için anket çalışmaları yapılıyor.
- Hava kalitesi yönetimi üzerine çalıştaylar düzenleniyor. Emisyon envanteri eğitimleri gerçekleştiriliyor. Hava kalitesi değerlendirme ve modelleme eğitimleri veriliyor.
- Çocuklar ve yaşlılar gibi seçili hedef gruplara ve hamileler, hastalar gibi risk gruplarına yönelik özgün bilgilendirici içerikler geliştiriliyor; bu içeriklere yönelik broşürler basılıyor ve dağıtılıyor.
- Genç kuşağa yönelik sosyal medya buluşmaları gerçekleştiriliyor. TV ve radyo spotları hazırlanarak hava kalitesinin geniş kitleler tarafından anlaşılmasını sağlayacak paylaşımlar gerçekleştiriliyor.
- Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile işbirliği içerisinde çalışılıyor.
- Kamuya açık alanlarda, okullarda, il ve ilçe belediyelerinde hava kalitesinin korunmasına yönelik çalışmalar sürdürülüyor. Özellikle ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerine göre eğlenceli ve öğretici aktarımların sağlanmasıyla akılda kalıcı faaliyetler planlanıyor.

**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIğI**

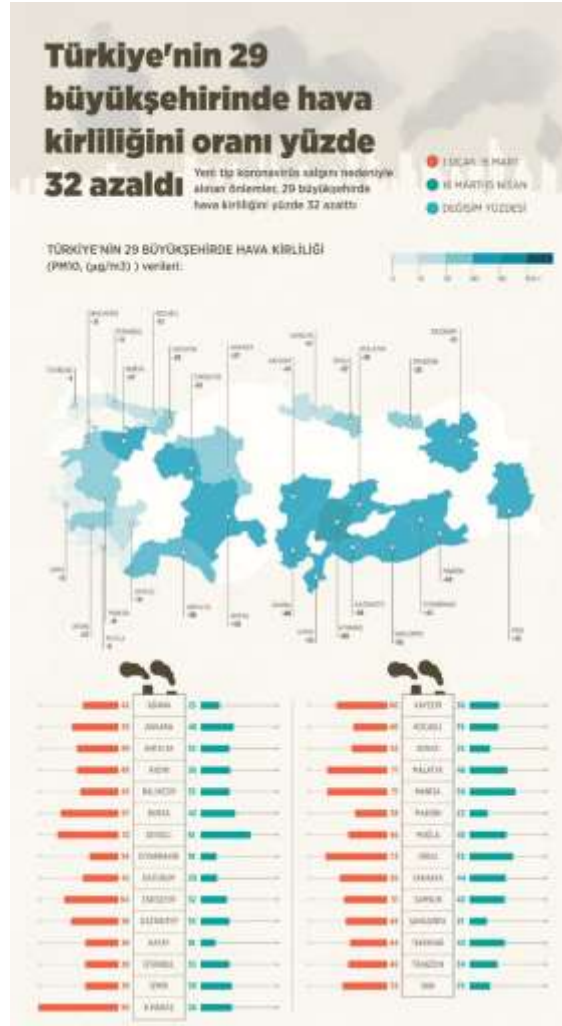

*Çevre ve İklim Eylemi
Sektör Operasyonel Programı*

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Şekil 1. Türkiye'nin Seçilen İllerinde Hava Kirliliği Haritası Ocak-Mart Değişimi

(Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-29-buyuksehrinde-hava-kirliligi-yuzde-32-azaldi-/1812597>)

T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

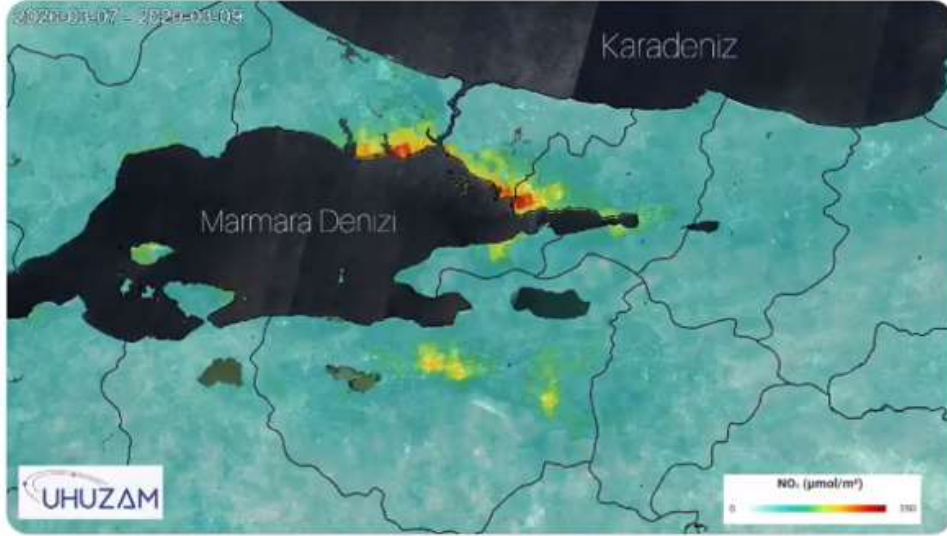
Çevre ve İklim Eylemi
Sektör Operasyonel Programı

CityAir

AESA
CONSORTIUM

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Şekil 2. Covid-19'un etkisi; azot dioksit konsantrasyon yoğunluğunun değişimi (Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-kovid-19-sonrasi-bos-kalan-meydanlari-uzaydan-goruntulendi/1808250>)

T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIğI

evre ve İklim Eylemi
Sektör Operasyonel Programı

CityAir

AESA
CONSORTIUM